

RTU studiju kurss "Sociolingvistika skolotājiem"**OL000 Liepājas akadēmija****Vispārējā informācija**

Kods	LA0632
Nosaukums	Sociolingvistika skolotājiem
Studiju kursa statuss programmā	Obligātais/Ierobežotās izvēles
Atbildīgais mācītspēks	Linda Lauze - Doktors, Profesors
Mācītspēks	Sanita Martena - Doktors, Vadošais pētnieks
Apjoms daļās un kredītpunktos	1 daļa, 3.0 kredītpunkti
Studiju kursa īstenošanas valodas	LV
Anotācija	Sociolingvistikas izpētes priekšmets, metodes. Latviešu valodas situācija Latvijā. Valodas politikas pamatjautājumi. Bilingvisma jēdziens. Valodas sociolingvistiskās funkcijas. Lingvistiskās attieksmes raksturojums. Runas etnogrāfijas teorija. Komunikatīvās kompetences jautājumi. Sociālo grupu atšķirības valodas lietojumā. B. Bernsteina lingvistiskā deficīta hipotēze. Valoda un dzimums. Valoda un vecums. Uzmanības formu sociolingvistiskās raksturojums.
Mērķis un uzdevumi, izteikti kompetencēs un prasmēs	Studiju kursa mērķis ir veidot izpratni par valodas un sabiedrības mijiedarbību, par valodas paveidu lietojumu savstarpējā sakarā ar sociālo piederību, dzimti, vecumu un kultūras pieredzi, lai rosinātu meklēt atbildes uz jautājumu, kāpēc noteikts indivīds noteiktā situācijā izvēlas noteiktu valodu, un attīstītu latviešu valodas un literatūras skolotāja profesionālo kompetenci. Studiju kursa uzdevumi: 1. Iegūt zināšanas par nozīmīgākajiem sociolingvistikas pamatjēdzieniem; 2. Veidot prasmi analizēt Latvijas sociolingvistisko situāciju, iedzīvotāju valodu prasmi un lingvistisko attieksmi, saistīt teorētiskās zināšanas ar skolotāja profesionālo darbību; 3. Attīstīt pētniecības iemaņas, plānojot un organizējot nelielus pētījumus, kas saistīti ar noteiktas mikrovides publiskās lingvistiskās telpas izpēti.
Patstāvīgais darbs, tā organizācija un uzdevumi	Teorētiskās literatūras studijas. Semināra darbu un prezentācijas sagatavošana. Pētījums par valodas lietojumu vienā sociolingvistiskajā funkcijā (pēc izvēles) padomju laikā un mūsdienās.
Literatūra	Obligātā/Obligatory: 1. Baltiņš, M., Druviete, I. (2017). Ceļavējš cilvēku ciltij. Valoda sabiedrībā. Rīga: LVA. 2. Blinkena A. (1998). Uz Latvijas valsts valodas atjaunotni // Savā zemē – savu valodu! R.: Vieda. 3. Druviete, I. (red.; 2021). Latviešu lingvistiskā attieksme: vērtības, pārliecība, prakse. Kolektīva monogrāfija. Rīga: Latvijas Universitātes Akadēmiskais apgāds. 4. Ernstsone V., Tidriķe L.(2006). Jauniešu valoda. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds. 5. Jansone, I., Vulāne, A. (red.) (2018). Latviešu valodas rokasgrāmata. Sociolingvistika. Pieejams: http://valodasrokasgramata.lv/materials/1/29591AD5-23D8-44D4-27AFFE62982D966D 4. Latviešu valodas aģentūra. Valodas situācija Latvijā: 2010–2015. Sociolingvistisks pētījums. Rīga, LVA. Pieejams: https://valoda.lv/wpcontent/uploads/docs/Petijumi/Sociolingvistika/VSL_2015_web.pdf Papildu/Additional: 1. Druviete, I. (2023). Pārliecība. Valoda. Sabiedrība. Politika. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds. 2. Lazdiņa, S., Marten, H.F. (2019) (red.). Multilingualism in the Baltic States: Societal Discourses and Contact Phenomena. Palgrave Macmillan 3. Lauze L. (2001). Dzimuma atšķirības uzrunas lietojumā. Vārds un tā pētīšanas aspekti: Rakstu krājums 5. Liepāja: LiePA, 286.–295. lpp. 4. Lauze L. (2002). Vecuma atšķirības uzrunas lietojumā. Vārds un tā pētīšanas aspekti, 6. Liepāja: LiePA, 434.–440. lpp. 5. Pošeiko, S. (2015) Valodas un to funkcionalitāte pilsētu publiskajā telpā: Baltijas valstu lingvistiskā ainava. Promocijas darbs. Pieejams: http://dspace.lu.lv/dspace/bitstream/handle/7/31349/298-51593-Poseiko_Solvita_sp10146.pdf?sequence=1 6. Valsts valodas likums (1999). Pieejams: https://likumi.lv/doc.php?id=14740
Nepieciešamās priekšzināšanas	Priekšzināšanas nav nepieciešamas.

Studiju kursa saturs

Saturs	Pilna un nepilna laika klātienēs studijas		Nepilna laika neklātienēs studijas	
	Kontakt stundas	Patstāv. darbs	Kontakt stundas	Patstāv. darbs
1. temats. Sabiedrība, valoda un valodas paveidi. Sociolingvistikas pamatjautājumi. Indivīda izvēles, kuru valodu vai tās paveidu lietot. Valodu biogrāfijas izmantošanas iespējas latviešu valodas stundās. Seminārs "Valodas izpratne, valodas individuālais un sociālais raksturs".	10	18	6	20
2. temats. Valodas mijiedarbībā. Valodas situācija Latvijā. Valodu kontakti, sociālais bilingvisms un multilingvisms. Valodas dzīvotspēja (vitalitāte) un to ietekmējošie faktori. Sociolingvistiskās funkcijas – latviešu valodas lietojums dažādās sabiedrības saziņas jomās.	10	18	4	24

3. temats. Valodas politika, lingvistiskā attieksme (valodas pārlicība); valodas prakse. Valodu izglītības politika Latvijā. Valodas politika publiskajā lingvistiskajā telpā (lingvistiskā ainava).	12	16	6	24
Kopā:	32	52	16	68

Sasniedzamie studiju rezultāti un to vērtēšana

Sasniedzamie studiju rezultāti	Rezultātu vērtēšanas metodes
Zināšanas: 1. Spēj definēt, skaidrot un ilustrēt ar piemēriem savu izpratni par jēdzieniem: sociolingvistika, sociolingvistiskās funkcijas, minoritāte, majoritāte, literārā valoda, sociolekts, reģiolekts, idiolekts lingvistiskais repertuārs, lingvistiskā attieksme (valodas pārlicība), valsts valoda, dzimtā valoda, otrā valoda, svešvaloda, identitāte. 2. Zina normatīvos dokumentus, kas saistīti ar valodas un valodu izglītības politikas jautājumiem Latvijā.	Atzīme tiek aprēķināta kā vidējā svērtā atzīme par: - nodarbību regulāru apmeklējumu un aktīvu darbu semināros (pozitīvs vērtējums par semināra jautājumiem); - patstāvīgo darbu izpildi (starppārbaudījumu rezultāti); - gala pārbaudījumu: eksāmens.
Prasmes: 3. Spēj argumentēti paust viedokli par valodas situāciju Latvijā, var salīdzināt to ar citām valstīm; iesaistoties diskusijās, savu viedokli pauž, lietojot precīzus sociolingvistiskos terminus. 4. Spēj izmantot iegūtās teorētiskās zināšanas (par valodas paveidiem, valodas dzīvotspējas faktoriem u. tml.), raksturojot latviešu valodu, tās paveidus, skaidrojot ar valodas un valodu izglītības politiku saistītus jautājumus. 5. Spēj plānot un praktiski realizēt nelielu sociolingvistisko pētījumu par valodu lietojumu publiskajā telpā.	Atzīme tiek aprēķināta kā vidējā svērtā atzīme par: - nodarbību regulāru apmeklējumu un aktīvu darbu semināros (pozitīvs vērtējums par semināra jautājumiem); - patstāvīgo darbu izpildi (starppārbaudījumu rezultāti); - gala pārbaudījumu: eksāmens.
Kompetence: 6. Spēj ar izpratni analizēt un vērtēt ar valodas un valodu izglītības politiku saistītus normatīvos dokumentus, rekomendācijas, vadlīnijas. 7. Spēj ar cieņu izturēties pret cilvēku izvēli lietot un apgūt kādu valodu vai tās paveidu, ir ieinteresēts ar valodu lietojumu saistītu jautājumu izpētē (kā indivīda, tā profesionālā un sabiedrības līmenī).	Atzīme tiek aprēķināta kā vidējā svērtā atzīme par: - nodarbību regulāru apmeklējumu un aktīvu darbu semināros (pozitīvs vērtējums par semināra jautājumiem); - patstāvīgo darbu izpildi (starppārbaudījumu rezultāti); - gala pārbaudījumu: eksāmens.

Studiju rezultātu vērtēšanas kritēriji

Kritērijs	% no kopējā vērtējuma
Nodarbību regulārs apmeklējums un aktīvs darbs semināros (pozitīvs vērtējums par semināra jautājumiem)	10
Patstāvīgo darbu izpilde (starppārbaudījumu rezultāti)	60
Eksāmens	30
Kopā:	100

Studiju kursa plānojums

Daļa	KP	Stundas			Pārbaudījumi		
		Lekcijas	Prakt d.	Laborat	Ieskaite	Eksām.	Darbs
1.	3.0	16.0	16.0	0.0		*	